

Sv. Felix z Noly

Plinio de Oliveira

12. januára 2020 ✚ *Svätec týždňa* ✚ *Svätec na jan*

Podľa podania (Zlatá legenda), ktoré máme, biskup z Noly, Maximus, raz padol vyčerpaný hladom a chladom na úteku pred prenasledovateľmi (za Deciovho prenasledovania v 3. storočí). Na pomoc mu prišiel Felix, ktorého upozornil anjel. Zo strapca hrozna, ktorý zázračne našiel na kríku, vytlačil trochu šťavy a dal biskupovi tú trochu jedla. Potom na pleciach odniesol starého biskupa domov. Keď biskup zomrel, na jeho miesto zvolili Felixu. (Podľa niekoľkých spoľahlivých zdrojov, ktoré dnes máme, sv. Felix bol zvolený, ale úrad odmietol a označil iného kňaza, ktorý mal prijať túto

poctu. Ak je to tak, tak potom je v tomto Zlatá legenda historicky nepresná.)

Raz Felix niekde kázal a jeho prenasledovatelia ho takmer našli. Felix prekĺzol cez úzky otvor v múre spustnutého domu a skryl sa v ňom. Z Božieho nariadenia pavúky bleskovo utkali cez túto štrbinu sieť. Keď prenasledovatelia videli pavučinu, usúdili, že tadiaľ nikto nešiel a odišli. Potom sa Felix skrýval na inom mieste, kde ho dobrá vdova, ktorá ale nikdy nevidela jeho tvár, tri mesiace zásobovala jedlom.

Nakoniec sa obnovil v ríši pokoj a on sa vrátil k svojej cirkvi, kde nakoniec našiel pokoj v Pánovi. Pochovali ho za mestom, na mieste zvanom Pincis.

Felix mal brata, tiež zvaného Felix. (pozn. prekladateľa: rímske mená boli zložené z praenomen, nomen a cognomen. Felix bolo pravdepodobne cognomen, prímenie, ktoré sa pripojilo za vlastné meno a priezvisko a mohlo byť spoločné dvom bratom). Keď ho prenasledovatelia chceli donútiť, aby obetoval modlám, povedal im: “Ste nepriatelia svojich bohov. Lebo ak ma k nim privediete, udriem na nich tak ako môj brat a rozbijem ich.”

Niektorí pohania sa ho pokúsili zajať, ale pocítili neznesiteľnú bolesť v rukách. Skučali v bolesti a Felix im povedal: “Povedzte, že Kristus je Boh a bolesť prejde.” Vyslovili tie slová a ozdraveli. Kňazi starých bohov za ním prišli a povedali: “Pane, môj boh ťa videl prichádzať a utiekol. Pýtal som sa prečo a on povedal: “Nedokážem zniesť Felixovu svätosť!” Ak sa ťa môj boh takto bojí, o koľko viac sa ťa mám báť ja?” Felix ho potom učil a neskôr sa dal pokrstiť.

Zo Zlatej legendy bl. Jakuba Voraginea.

Komentár prof. Plinia:

Máme tú pár očarujúcich detailov, ktoré by nám poskytli materiál na komentár pre niekoľko večerov. Zhrniem ich.

Týmto malým príbehom, samozrejme, nikto nie je povinný veriť. Človek, ktorý až príliš skúma či sa to všetko stalo alebo nie, nechápe zmysel týchto legiend. Legenda je založená na pravde, ktorá je disfigurovaná a prípadne transfigurovaná zbožnou predstavivosťou ľudu. Životy svätých často neobsahujú informácie v niektorých bodoch, avšak prinášajú pár historických detailov, ktoré pomáhajú pochopiť, čo sa stalo. Jednoduchí ľudia, ktorí obdivujú svätca, potom začnú rozmýšľať, čo všetko sa mohlo stať, aby to pasovalo a objasnilo tie nevysvetlené body v harmónii so svätcovým životom.

Tak vypracujú hypotézu. Táto hypotéza je taká krásna, že sa rozšíri medzi ostatnými a oni ju na oplátku opakujú ďalej. Skončí to tým, že sa zmení v legendu. Nie je to historicky presný záznam, ale často to podáva dôležitý aspekt svätcovej povahy a charakteru.

Niečo také sa stalo so životmi mnohých svätcov a dalo to vzniknúť skutočnému majstrovskému kusu, Zlatej legendy Jakuba z Voragine. Tieto príbehy majú okrem historického záujmu, ktorý nemožno znevážiť, aj mimoriadnu morálnu hodnotu a veľkú literárnu krásu.

Napríklad život sv. Felixa z Noly. Pre svoju oddanosť sa dostal do zúfalej situácie. Maximus, biskup z talianskej Noly, utekal pred rímskymi vojakmi a padol niekde vyčerpaný od hladu a podchladenia. Život tohto muža vstúpil do cesty sv. Felixa. Ten ho vyhládal, nakrmil, zohrial a zobral domov, kde sa o neho postaral, pričom riskoval vlastné prenasledovanie. Pre lásku k Pánovi Ježišovi Kristovi a jeho Cirkvi prijal na seba povinnosť ukryť prenasledovaného. To je mravný profil sv. Felixa, ako ho nachádzame v Zlatej legende a dokonale sedí na morálny profil svätca. Ako to legenda vykresľuje? Hovorí, že sv. Felixa upozornil anjel na biskupa v núdzi. Je to krásna scéna. Predstavujem si sv. Felixa ako sa doma modlí a zrazu sa mu zjaví nádherný anjel a uvedie ho do obrovského údivu. Nedá mu však žiadne príjemné pokyny, naopak, poverí ho ťažkou úlohou: „Biskup z Noly má ťažkosti a ty musíš ísť, riskovať svoj život a zachrániť ho.“ Felix úlohu prijíma, povie „áno“, rovnako ako povedala Panna Mária anjelovi Gabrielovi.

Vyrazil, našiel polomŕtveho muža a uvedomil si, že nemá nič, čím by ho posilnil. Na kríku sa objavil zázračne strapec hrozna, ktorý Felix vymačkal, aby dal biskupovi niečo zjesť. Biskupovi sa nepolepšilo len vďaka hroznovej šťave, ale aj vďaka starostlivosti človeka, ktorý mu prišiel pomôcť.

Nie je úplne jasné, či sv. Maximus zomrel krátko po udalosti alebo až neskôr, ale na tom nezáleží. Nieкто sa môže zaujímať aj o to, či existencia toho strapca je historický fakt. Ja neviem, možno to je legenda. Ale aj keby to bola len legenda, o to krásnejšia by bola, lebo sa zrodila z katolíckej zbožnosti, ktorá prahne po zázračnom, ako keby sa na tom kríku naozaj zázračne objavil.

Potom sv. Felix zobral starého biskupa na svoje plecia – musel to byť statný muž – a odniesol ho tak, ako sa nesie vzácny poklad. Priniesol ho domov, položil do postele a staral sa o neho.

Potom – či to trvalo krátko, alebo dlhšie – sa sv. Maximus odobral do Neba. Zhromaždení veriaci biskupa oplakali a zvolili za jeho nástupcu sv. Felixa. Teraz už nebol tým, ktorý pomohol prenasledovanému. Stal sa tiež prenasledovaným, zdedil dôvod prenasledovania. Zobral kríž a položil si ho na plecia tak, ako si vyložil na plecia biskupa. Prvý bol prenasledovaný, pretože bol biskup, druhý sa stal biskupom, aby bol prenasledovaný.

Vidíme, že Zlatá legenda vykresľuje vysoký mravný profil sv. Felix, ktorý korešponduje s jeho skutkami. Teda esencia legendy musí byť pravdivá. Akcidenty – anjel, zázračné objavenie hrozna – nemenia morálnu lekciu, ktorú nám dal sv. Felix svojím životom. A má výnimočnú literárnu krásu.

Iná krásna vec je príbeh o tom, ako sa ukryl pred nepriateľmi. Boli mu na stope a boli blízko, keď sa skryl za múrom rozváľaného domu. Pretiahol sa cez úzku puklinu a pavúky okamžite uplietli sieť, aby zmiatli prenasledovateľov. Pavučina naznačovala, že tadiaľ pár dní nikto nešiel, odišli a nechali svätca v bezpečí.

Pavúk, zachraňujúci pred strašnými prenasledovateľmi, je mimoriadne poetický a očarujúci obraz. Je to veľmi pekný príbeh. Rímski legionári, výborne vyzbrojení, prehľadávajú každý kút spustnutého domu. Vnútri za jedným múrom je sv. Felix, ktorý všetko počúva. Počúva, ako sa blížia a rozprávajú. Zastanú pred tou škárou. Felix si myslí: “Teraz som stratený!” A vzápätí veliteľ hovorí: “Nezdržujme sa tu, sú tu pavučiny. Niekoľko dní tadiaľto nikto nešiel.”

A opäť, ak by aj tá sieť nejestvovala – nemám v tom vôbec istotu – stále to zachytáva ťažkú situáciu sv. Felix a čo všetko musel pre Cirkev vytrpieť. Teda ukazuje to jeho veľký charakter.

Či už sú tieto udalosti pravdivé alebo nie, hovoria nám, že sv. Felix bol veľký svätec, ktorý vtlačil svojej dobe hlbokú pečať. Inak by si ľudia neuchovávali a neodovzdávali spomienku na jeho život. Legenda nám podáva úžasný obraz jeho života. Je to očarujúca perspektíva, ktorá obsahuje niečo nebeské. Modlime sa k sv. Felixovi, prosme ho o oddanosť v službe Cirkvi, odvahu čeliť perzekúciám, túžbu po Nebi a zmysel pre zázračno, ktoré nachádzame v jeho krátkom životopise, ktorý nám podal bl. Jakub z Voragine.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/sv-felix-z-noly/>